Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНО: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 201. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го СЕРПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 201. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 2, 1952. VOL. LX.

УРЯД СКЛИКАЄ НАРАДИ 9 СТЕЙТІВ З ПРИВОДУ ПОСУХИ

Вашинґтон. — Посуха й висока температура спричинили такі великі шкоди на цілому півдні Злучених Держав і в деяких інших околицях, що секретар рільництва Чарлз Бреннан вирішив скликати негайно представників таких стейтів на наради в Нешвил, у стейті Теннессі, щоб обговорити положення. Наради розпочалися в п'ятницю під впливом зарядження, що стейти Алабама, Джорджія, Кентокі й Міссісіппі вважаєтся „областю нещастя". Пасовиська в тих стейтах, як теж і збір сіна або цілковито вже знищені, або загрожені. До Нешвил мають приїхати представники комісій для мобілізації рільництва з дев'яти стейтів. Представників висилають стейти: Теннессі, Арканзо, Мизури, Кентокі, Міссіссіппі, Алабама, Джорджія, Норт Каролайна й Савт Каролайна. У всіх них панує дальше посуха. Теннессі й частини стейтів Мизури й Арканзо вже були проголошені як „області нещастя". Про подібні відносини сповіщають зі стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Конектикат і з піднюйорської околиці Лонґ Айленду та Вестчестеру. З уваги на недостачу дощу і сподівані зливи передбачуються тут великі втрати. Наради в Нешвил мають на меті взяти до уваги в першу чергу положення живого інвентару в околицях навіщених посухою. Висушені пасовиська і знищені збори паші вже тепер приневолюють фармерів дорізувати худобу. Конференція має на меті прослідити способи рятунку, щоб зберегти стада худоби. — Бюро погоди Злучених Держав стверджує, що місяць липень був найгарячіший з усіх інших липнів за час від 1871 р., коли то засновано це бюро. Пересічна температура цього року була 81.1 ступнів. Давніший рекорд спеки в липні, а саме 81 ступнів, занотовано ще в 1876 р.

Провідник Кляну засуджений на чотири роки ув'язнення

Вайтевілл, Н. К. — Головний чаклан Ку-Клакс Кляну, Томас Л. Гемілтон, присудом суду, отримав кару чотирьох років ув'язнення. Гемілтона притягнено до судової відповідальности за те, що він керував побиттям жінки-негритянки. Процес Гемілтона й шестидесяти двох членів його кляну викликав велику сенсацію й був найбільшим з масових процесів в Північній Каролайні. Члени кляну створили таємну організацію, що її дії були скеровані проти католиків, негрів і жидів. Члени таємного товариства висікли негритянку за те, що вона перебувала в товаристві білого. Гемілтон раніше виявляв пляни поширення своєї діяльности на інші стейти країни, й присуд, що його він сприйняв зовсім спокійно, був несподіванкою засудженим. Біля підсудного, в очікуванні присуду, знаходилась його жінка. Інші з обвинувачених отримали найрізніші кари за багато проступків й насиль над білими й чорними мешканцями Північної Каролайни. Суддя зазначив, що він уважно вивчив кожний випадок проступку обвинувачених.

Труман певний, що демократична партія об'єднана зі Стівенсоном

Канзас Ситі. — Один з приятелів през. Трумана, Луїс Ліндлі з Тайер, Мо. відвідавши президента в його літнім бюрі, виявив, що Труман вважає губ. Стівенсона „гарним чоловіком" і що Демократична партія об'єднується довкруги його особи. Ліндлі сказав репортерам, що Труман певний, що демократи здобудуть перемогу при виборах під проводом Стівенсона. З стейту Вірджінії наспіли вісті, що тамошній сенатор А. Виллис Робертсон запевнив Демократичний Провід, що цей стейт піде солідарно з Демократичною партією при виборах і що всякі розмови про перехід стейту на бік республіканців безпідставні. Заява Робертсона важлива тим, що на Краєвій Демократичній Конвенції в Шікаґо делеґати стейту Вірджінія не хотіли підписати „заяви льояльности" для кандидатів партії.

ВТРАТИ ЗДА В КОРЕЇ

Вашинґтон. — Департамент Оборони подає до відома, що ЗДА втратили досі в Кореї разом 113,688 вояків, з того вбитих в боях 17,915, ранених 83,177, зниклих без вісти 12,576. В останньому тижні ці втрати представлялися так: вбитих 49, поранених 244, зниклих без вісти 12.

СЕКРЕТАР ДІН АЧЕСОН ПІДЕ В ДИМІСІЮ БЕЗ ОГЛЯДУ НА ВИСЛІД ВИБОРІВ

Вашинґтон. — За інформаціями, які дістав Гомер Біґарт, вашинґтонський кореспондент „Ню Йорк Геральд Трибюн", секретар стейту Дін Ачесон рішуче постановив зректися свого становища з 1 січня 1953 р., без огляду на це, хто стане наступним президентом після виборів. Він каже, що з уваги на нові напасті республіканців, він залишиться тільки так довго на своєму пості, як довго цього бажає собі президент Труман. Крім того його вразило це, що під час Краєвої Демократичної Конвенції в Шікаґо, йому не висловлено жадного признання, хоч при обороні теперішньої адміністрації згадувано похвально різних людей.

Цими днями Ачесон виїздить на нараду Оборонної Ради Пацифіку, що збирається в Гонолюлю, а восени він останній час явиться на зібранні Об'єднаних Націй. З нагоди смерти сен. Браєна МекМагона появилися вісті, що він мав стати наслідником секретара Ачесона, на випадок його димісії. Про МекМагона панує загальне переконання, що це був найбільше познайомлений з закордонними справами сенатор і мав велике знання справ, що відносилися до втримання миру. Він, як голова спільної конґресової комісії атомової сили, знав усі тонкості, зв'язані з продукцією атомової бомби, які він міг використовувати в закордонній політиці. Тому дехто вважає смерть цього сенатора за трагедію для цілої країни. У його похоронах ,що відбулися в четвер в місцевості Норвок, Конн., взяли участь тисячі людей, між ними велика кількість високих урядовців і конґресменів. Тому, що він був католик, похоронні богослуження відправили численні єпископи під проводом кардинала Френсіса Спелмана з Ню Йорку.

Згадує про українських повстанців

В „Бруклин Іґл" з 27 липня Джан Фішер пише про те, що розповідають недавні втікачі з Совєтів про спротив совєтському режимові. Він каже, що це не означає, що в Совєтах може вибухнути кожної хвилини революція. Але це факт, що невдоволення серед не-російських народів у Совєтах збільшується. Найкраще зорганізовано резистанс в Україні. Протисовєтський рух, пише часопис, підтримують усі українці, що є і поза Совєтами, а найсильнішу акцію в тому напрямі проявляє Український Конґресовий Комітет в Америці. „Цей відважний нарід", пише автор, „ніколи не піддався комунізмові". Далі автор згадує за боротьбу українських повстанців в Карпатах, що вказує, що навіть така велика сила, якою розпоряджає Кремль, не спроможна здавити духа волі.

В обороні українських скитальців

Вашинґтон. — В Джорджтавн Юнісерсіті Форум відбулася дискусія на тепу „Перенаселення і втікачі з-поза Залізної заслони", в якій взяли участь: Вверел Гарріман з Мючуел Секюріті Ейдженсі, Едвард О'Коннор, комишинер Дисплейсд Персонс Комишен, та д-р Лев Добрянський, професор економії в Джорджтавн унівеситеті. В часі дикусії проф. Добрянський пригадав трагічну долю тисячів українських ДП в Німеччині та примусову репатріяцію „на родіну".

Помер Семен Угорчак

Бруклин, Н. Й. — В четвер 31 липня в шпиталі Лонґ Айленд Каледж Госпітал після двох років важкої недуги помер довголітній член У. Н. Союзу (від 361), у 72 році життя Семен Угорчак. Він був родом з Тисьмениці, повіту Товмач, Західна Україна. Приїхавши до Америки, вступив до У.Н.Союзу 14 березня 1914 року. Бл. п. Угорчак був знаний не тільки з своєї всебічної громадської діяльности (останніми часами був скарбником місцевого відділу ЗУАДК в південній частині Брукліна) але й з своєї дійсно щедрої жертвенности на українські народні цілі й установи. Тіло небіщика спочиває в похороннім заведенні під ч. 691 5-евеню, ріг 21 вулиці в Брукліні (Савт). Похорон, що ним займається підприємство Гелен Тішаска, відбудеться в понеділок 4 серпня в год. 9 рано з церкви св. Миколая (при 19 вулиці) на Савт Брукліні, на українську секцію Кальварійського Цвинтару нюйоркської дієцезії.

ДОПОВІДЬ ПРО БОРОТЬБУ УКРАЇНИ З ЧЕРВОНИМИ.

Тижневик „Мілвокі Іґл" з 21 липня ц. р. заповів доповідь проф. Романа Смаль Стоцького про боротьбу України за волю для відділу братської організації „Іґлс". В згадці про цю доповідь цитується вірш Сосюри „Любіть Україну" та згадується за вікові змагання українського народу до волі. Одночасно проголошено, що на Краєвій конвенції „Іґлс", яка відбудеться в серпні в Филаделфії, промовлятиме проф. Лев Добрянський, голова Українського Конґресового Комітету.

Атомова сила для літаконосця

Вашинґтон.—Перший крок на пбудову нового літаконосця, порушуваного атомовою силою, вже зроблено, бо признано Вестінґгавс Електрик Корпорейшен контракт на побудову великого ядрового варстату. Звичайно буває, що коли військова влада передає до виконання контракти, то з них не подається жадних подробиць для загального відома. Одначе теперішня публічна оповістка вказує, що розгорнення атомової сили зробило вже такий поступ, що можна надіятися швидких наслідків її розвитку.

Ніксон представляє демократичну лісту як „полонену" Труманом і К. І. О.

Коломбус, у стейті Огайо.— Сен. Ричард М. Ніксон з Каліфорнії, республіканський кандидат на віцепрезидента ЗДА, випустив перший вистріл проти своїх демократичних противників, головно губ. Адлея Стівенсона, демократичного кандидата та на президента. Він назвав його „полоненим" в руках президента Трумана, великих „босів" різних міст і Конґресу Індустріяльних Організацій. Застановляючися над досвідом Стівенсона, Ніксон твердив, що той, не зважаючи на свої добрі наміри, не зможе дати країні такого проводу, якого від нього надіються виборці обидвох партій. Кандидата на віцепрезидента з рамени Демократичної партії схарактеризував Ніксон теж як Труманового ставленика.

Немає ентузіязму для творення леґіону ОН

Об'єднані Нації, Н. Й. — Окремі спеціялісти в ОН обмірковують справу організації Леґіону Об'єднаних Націй. Але представники багатьох держав не виявляють надто великого захвату цією справою, бо вона має багато труднощів, і в теперішніх умовах зовсім непрактична. Існують три пляни організації цього леґіону. Перший плян хотів би зорганізувати леґіон з добровольців з усіх країн, він мав би мати коло 25,000 вояків, і мав би „велику моральну вартість" під час наглої потреби. Але скептики твердять, що до цього леґіону голосилися б пройдисвіти з цілого світу, і він міг би бути джерелом радніше деморалізації як підйому. Другі хотіли б щоб леґіон ОН складався з окремих частин в арміях держав членів ОН, а треті бажали б, щоб до нього голосилися ті вояки, що вже тепер служать в краєвих арміях. Це був би „паперовий" леґіон, і його кликали б до служби на випадок потреби.

Лист до Сталіна на дереві

Ню Дельгі, Індія. — Найприкріше положення для совєтських дипломатів буває тоді, коли до них звертаються за посередництвом переказати щобудь у Кремль. Часто ті, що звертаються навіть не припускають на що наражені дпломати диктаторського режиму, якщо б вони виконали такі звернення. Проте ті, що звернулися до совєтського посольства в Ню Дельгі це чудово розуміли й використали відмову для відвідної ефектної демонстрації. Двадцять шість членів Товариства оборони волі в Азії звернулися до совєтського посольства з проханням доручити Сталінові відкритий лист. Не отримавши відповіді від посольства, й не бувши спроможні продістатися туди, бо посольство щільно відгородило себе від світу залізною решіткою, автори листа привісили цей лист на дереві, що росло напроти посольства. Лист домагається від диктатора відкрити залізну заслону та привернути політичні вольності в СССР.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КИТАЙ БОЙКОТУЄ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ

ЧЕРВОНІ ДЕЛЕҐАЦІЇ — ЗАГРОЗА ЦІЛОСТІ ЦІЄЇ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Торонто, Канада. — Делеґація націоналістичного Китаю на вісімнадцятій міжнародній конференції Червоного Хреста заявила, що вона залишає наради конферензії, зголошуючи таким чином свій протест з того приводу, що конференція допустила до нарад представників комуністичного Китаю. Інструкція залишити конференцію надійшла до делеґації націоналістичного Китаю з Формози. Це вже другий бойкот націоналістів з Китаю, бо два тижні тому вони відмовились, з тих самих міркувань, взяти участь в спортовій Олімпіяді в Гельсинках. Перед від'їздом до Формози, голова делеґації націоналістичного Китаю, Я. Генґ Ліу, сповістив листовно конференцію, що Червоний Хрест на китайському комуністичному континенті це не самостійна інституція, а виявник пропаґанди Пекінського уряду. Нерозуміння між делеґаціями не було несподіванкою для учасників Конференції. Після гострих виступів делеґації комуністичних країн на міжнародній конференції Червоного Хреста, настрій між членами конференції був настільки напружений, що Джеймс Т. Ніколсон, діючий віцепрезидент американського національного Червоного Хреста, висловився, що тактика, делеґатів східнього бльоку на конференції загрожує цілості Червоного Хреста. Загальне порушення було викликане закидами червоних делеґацій на адресу американських відділів в Кореї, які ніби вживають бактеріологічну зброю та знущаються над полоненими. З такими закидами виступали делеґати Польщі, комуністичного Китаю і Північної Кореї. На запит кореспондентів, під час пресової конференції, що сталося б, було, якщо б Червоний Хрест розколовся, Ніколсон заявив, що це буде рівнозначне з поворотом до варварства. Занепокоєння Ніколсона поділяє велика частина присутніх на конференції. Зокрема сподіваються посилення непорозумінь при обговоренні внеску польської делеґації про негайне затвердження Женевської конвенції з 1925 року про бактеріологічну зброю.

Поліційні облави на небілих людей в Південній Африці

Йоганнесбурґ, Південна Африка. — Уряд прем'єра Меляна наказав провести поліційні облави проти визначніших провідників у Південній Африці, головним чином у бюрах Африканського Національного Конґресу, до якого належать негри, та Індійського Конґресу і Комітету [illegible] у небілих робітничих юніях і в деяких урядовців цих організацій. Поліція в Преторії заявила, що шукає за доводами про підбурювання та заохотою до заворушень, а також в цілі здушення комуністичної акції. Облава відбулася спокійно, бо ніхто не ставив опору. Під час облави нікого не заарештували, але за останній місяць в Південній Африці заарештували 1,452 особи за те, що провинилися проти закону т. зв. „апартгейту", який містить в собі приписи про обмеження рухів для людей небілих рас.

Літак короля Савд Арабії

Окланд, Каліф. — Як сповіщають з окландського міського літовища, Трансокеанські Повітряні Лінії виготовляють для короля Ібн Савда найрозкішніший літак, що колинебудь здіймався у повітря. Цей літак справедливо називають вже тепер літаючим палацом, бо він служитиме королеві, дійсно, рухомим палацом, що в ньому він може правити своєю країною та відбувати найрізніші державні акти. Літак цей, це могутній володар повітр'я „Доґлес ДС-4", що його вже пристосовується для нового завдання. В літаку вже встановлюється рухомий трон та 18 розкішних крісел. У стінах літака заховане відсувне вигідне ліжко. Також дуже вигідна мала „сидяча" ванна. Увесь літак із середини оббитий оксамитом й творить враження приказкової східньої пишноти.

Англія проти плебісциту в залежних країнах

Об'єднані Нації, Н. Й. — В Об'єднаних Націях під час обрад Господарської і Соціяльної Комісії заявив представник Англії сер Ґледвін Джебб, що уряд Англії ніколи не згодиться на те, щоб уже тепер у тих країнах, які є під управлінням Англії, відбувався плебісцит, що мав би вирішити, чи вони бажають самостійности. Представник Англії мотивував свою заяву тим, що ті народи ще не доросли до повної самоуправи, і як би їх нагло зробили самостійними, то вони не мали б навіть такої волі, якою тепер тішаться під чужою управою. Резолюцію про переведення плебісцитів підтримував польський делеґат Стефан Боратинський, і Ґледвін Джебб послуговувався такими арґументами: В деяких ніби то „вільних" країнах панує далеко більша неволя, як на тих територіях, яким бажається дати повну самостійність, хіба тільки на те, щоб і там завести подібні тоталітарні режими, де б мала меншість утнітати могла подавляючу більшість. „Чи ми можемо брати на себе відповідальність за таке рішення?", питався сер Ґледвін Джебб. Але ця Комісія після живих дебат більшістю 14 голосів до 3 (один здержався) ухвалила відіслати справу плебісцитів у залежних країнах до Генеральної Ассамблеї ОН. Проти цього внеску голосували Англія, Франція і Бельгія, а за внеском Арґентіна, Канада, Китай, Куба, Чехословаччина, Єгипет, Бірма, Мехіко, Пакістан, Філіпіни, Польща, Совєти, ЗДА і Ураґвай.

Два американські гелікоптери вперше перелетіли Атлантик

Прествік, Шотляндія. — Історія авіяції запише до своїх сторінок нову подію про те що два американські гелікоптери вперше перелетіли Атлантійський океан в дорозі із ЗДА до Німеччини. Цю подорож відбули вони повітрям, а не кораблем тому, бо хотіли знати, що буде економічніше платити по 6,000 долярів за перевіз кожної машини кораблем, чи летіти понад океан На кожному гелікоптері були два пілоти, а перед ними їхали літаки, що провірювали стан погоди. Командантом експедиції був кап. Вінсент Г. Мк'Ґоверн, а на другому гелікоптері летів перший лейтенант Гарольд В. Мур. Вони виїхали з Вестовер, Масс. і летіли понад Лабрадор, Ґренляндію, Ісляндію до Шотляндії. Свою подорож вони перерывали чотири рази. Шлях їхнього лету виносить 3,410 миль, пересічна швидкість на годину 80 миль. Під час лету вони студіювали важливі питання, головним чином проблему недостачі звітів про погоду в підбігунових районах та змучення пілотів. Ціль їхньої подорожі — Німеччина.

МОХАММЕД МОССАДЕХ -- ДИКТАТОР ІРАНУ

Тегеран. — В іранськім парляменті двічі прочитано й принято законопроєкт, який передає законодатну владу на протяг шістьох місяців у руки прем'єра Мохаммеда Моссадеха. Третє й останнє читання відбудеться в неділю. Це буде вже тільки формальність. Тому треба рахуватись, що Моссадех матиме тепер право видавати розпорядки, передбачені 9 пунктами програми, яку прийняв парлямент, коли рішав про нову владу. Ця законодатна влада відноситься до фінансів, валюти, банковости, судівництва, адміністрації, преси, виховання, здоров'я, муніціпальної влади та визиску природних багацтв країни, в першу чергу нафти. Закордонні представники не добачують в тому добра, але одночасно заявляють, що як провалиться Моссадех, то готові наступити такі обставини, що допоможуть Совєтам перемінити Іран у свого сателіта при допомозі дуже активної Тудеґ, себто іранської комуністичної партії, яка тепер іде разом з націоналістами та релігійними фанатиками, щоб тільки збільшити хаос та ненависть до чужинців, зокрема британців та американців. Сам парлямент не є на ділі справжнім парляментом, що є загально відомим. Тепер усе залежатиме від диктатора Моссадеха, в руках якого опинилася вся влада з одним тільки обмеженням: він не має права змінити конституцію. Шах не має ніякого голосу. Вступ до нього дозволений тільки тоді, як на це дасть згоду прем'єр. Знавці стверджують, що в країні мусіло дійти до диктатури, бо спершу мала голос армія, потім шах, а вкінці вулиця і демаґоґія. Протиамериканська пропаґанда продовжується. Американському амбасадорові закидають, що він мав злий вплив на шаха. Дехто побоюється, що теперішня диктатура є початком військової диктатури, яка може тримати Іран під своєю владою десятки років. Парлямент не відповідав своїм завданням. На наради прибувала тільки мала частина послів, які дебатували і нічого не рішали в найважливішій тепер справі, якою є конечна потреба поліпшити зубожілий хліборобський стан. Посли не дуже спішилися з земельною реформою, бо більшість з них самі були великими землевласниками.

АВСТРІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАКІНЧЕННЯ ОКУПАЦІЇ

Вашинґтон. — Завідатель австрійського посольства у Вашинґтоні, Вільфред Пляцер зложив у державнім департаменті меморандум про підтримку в домаганнях Австрії щодо закінчення окупації та виведення окупаційних військ з території тієї держави. Таке посунення було б першим кроком до повернення Австрії повної самостійности. Меморандум, що має бути доручений членам Об'єднаних Націй, пригадує, що Австрії свого часу було приречено численними свідченнями чотирьох великодержав воля і самостійність та що окупаційні війська залишаються в країні лише, як вислід довготривалої „холодної війни". Суперництво держав на терені Австрії стало причиною, що пляни закінчення окупації відразу по створенні австрійського уряду не здійснились. Розходження між представниками Сходу й Заходу особливо виявилися на комісії, що була складена у Відні в травні 1947 року. З того часу відбувалося багато засідань щодо Австрії, які не дали бажаного результату. Тому пропонований спочатку формальний і подрібний договір був заступлений „скороченим договором" з восьми пунктів з приреченням відновлення самостійности країни. Три західні великодержави зверталися до Москви в справі приспішення закінчення ненормального положення в Австрії, але Москва не пішла назустріч цим предложенням, не відповівши, наприклад, досі на ноту в справі Австрії, що її вислали Москві західні держави ще 13 березня. Одночасно з дорученням нот, австрійські урядові чинники не занедбують особистих заходів, щоб вплинути на окремих представників в ОН і прихилити їх допомогти Австрії. Австрійський міністер закордонних справ, д-р К. Ґрубер направився з урядовою візитою до Бразилії, а директор політичного департаменту, К. Вільднер відбуває урядову подорож до Індії, Пакістану й Середнього Сходу. Західні великодержави ставляться прихильно до проєкту виведення окупаційних відділів з Австрії, але це мусіло б супроводитися з дійсним припиненням совєтської окупації, яка принесла великі втрати господарці країни, особливо у формі „військової здобичі", зокрема затримування б. німецького майна на терені Австрії.

ЗДА БОЯТЬСЯ СПОВІЛЬНЕННЯ ОЗБРОЄННЯ ЕВРОПИ

Вашинґтон, Д. К. — Департамент стейту боїться, що пляни виготовлені в лютому ц. р. в Лісбоні на озброєння країн Північно-Атлантійського Пакту не зможуть здійснитися так, щоб ці країни могли мати при кінці цього року 50 готових до боротьби дивізій. За перешкоду вважається обмеження допомоги ЗДА, страйк сталевих робітників у ЗДА, а також господарські труднощі в окремих европейських країнах. Франція домагається замовлень на зброєння від ЗДА на суму 625,000,000 долярів, але Америка годиться тільки на замовлення в сумі 186,000,000 долярів. З цієї причини побоюються у Вашинґтоні, що Франція не схоче ратифікувати контрактового договору з Німеччиною, бо боїться, що Німеччина швидко перевищить її в зброєневій продукції. Англія зменшує військову продукцію в користь продукції товарів на експорт, щоб утримати свій баланс. Італія при помочі дефляції піднесла свою продукцію, але ця господарська політика Італії має і свої злі сторінки, що могли б зле відбитися на господарці країни. ЗДА побоюються, чи при найближчих виборах 1953 року уряд Де Ґаспері не зможе здобути потрібну більшість. Західна Німеччина поправила свою господарку, але вона має великі тягарі в зв'язку з допомогою втікачам, витратами на окупаційні армії та допомогою Західному Берлінові. Бельгія стоїть найкраще в цій проблемі, але вона стоїть перед небезпекою, що її грозить від соціялістів, бо їх провідник Поль-Анрі Спаак противиться великому зброєнню Бельгії. Справа озброєння Голяндії представляється задовільно, подібно ця справа мається і в Данії та Норвегії, де засада „затиснення пояса" принесла добрі наслідки. В загальному проблема озброєння Европи виглядає так: Англія і Франція стало мають свої клопоти зі справою озброєння, бо ці країни видають багато на війну в Азії. Бельгія, Голяндія, Німеччина, Данія і Норвегія мають свої низові зустрічні течії в своїх господарках, які треба буде тримати під контролею. Та найважніше те, що загально відчувається, що третя світова війна ще не близько, і тому немає потреби говорити про необхідність.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РЕВОЛЮЦІЯ В КРАЇНІ ФАРАОНІВ

Єгипетські піраміди та мумії колишніх фараонів це те, що цікавило звичайного громадянина, коли була мова про Єгипет. Та згодом почали доходити слухи про „арабський рух", звернений проти чужинецького панування, боротьбу за Суеський канал, Палестину і т. п. В цьому „русі", який уже існує довший час, було багато причин, які не тільки звертались проти чужинців, але й проти своєї влади, що була наскрізь скорумпована і ароґантна та жила в пишноті й багатстві, коли народні маси голодували і вмирали з недоїдання та різних хворіб. Американська комісія, яка це розсліджувала, дала у своєму звіті відстрашуючий образ нужди і темноти єгипетського селянства. Тому так дивно виглядали на цьому тлі часті поїздки єгипетського короля Фарука І. до Франції на гулянки по кабаретах та таких славних місцях гри, як Монте Карльо, де він програвав за один вечір по $50,000, про що розписувалась широко світова преса. Подібне робили різні паші та беї з близького оточення Фарука, що тепер в тюрмі й стануть незабаром перед судом за різні надужиття, хабарництво і т. п. Навіть самого Фарука обвинувачують, що він заробив сотні тисяч долярів на доставі єгипетській армії поганої зброї в той час, коли вона вела боротьбу за Палестину. Про це пише тепер одверто єгипетська націоналістична преса. Якби того всього не було, то не було б і королівської абдикації та втечі Фарука з Єгипту. Хоч ця втеча не дуже турбує Фарука, бо він має сотні мільйонів долярів у банках різних чужих країн і може жити по-давньому в багатстві й вигодах. До того сам він нераз говорив, що незабаром залишаться у світі тільки п'ять королів, а то англійський король та чотири королі в картах до гри . . .

Головною фігурою в Єгипті є сьогодні генерал Мохаммед Нагіб, що має за собою армію. Державний переворот є його ділом. Він діє в тісному порозумінню з армією та з прем'єром Алі Магером. Вони мають також поперття націоналістичної партії, яка є найсильнішою в країні. Що в Єгипті заповідається на ширшу соціяльну революцію, можна б судити по тім, що Нагіб та Магер знесли декретами, як у цивільній службі, так і в армії, такі титули, як паша і бей. Випущено на волю також тих, що їх засудив старий режим за зраду, себто таких, що їх називають революціонерами і які змагали до поступових реформ.

Ще зарані говорити про успіхи цеї революції, головно соціяльні. Вільний світ заінтересований головно в тому, яке буде відношення нового режиму до демократичного бльоку, що готує оборону проти совєтської небезпеки. Найбільше тут заанґажована Англія, але не менше й Злучені Держави, що очолюють протисовєтську оборону. Фарук не був проти Заходу, але він сам спричинив свій упадок. Тому саме демократичні потуги вважають його абдикацію внутрішньою справою Єгипту. Дуже можливо, що Єгипет дістав тепер таку владу, яку можна б назвати демократичною в порівнянні до попередньої та що вона захоче порозуміння з великодержавами щодо контролі Суеського каналу та Судану. В такому випадку революція в Єгипті була б справжнім поступом у внутрішньому житті Єгипту, як і міжнародному. Але єгипетська революція може бути також початком великого мохаммеданського руху, який й без цього дуже активний, що пізнати хоч би по подіях в Ірані. Тоді це означало б змагання до цілковитої ліквідації „чужинців" у мохаммеданських країнах, зокрема в тих, що на Близькому Сході. Але що Туреччина та Пакістан наразі поза тим рухом, то годі надіятись тепер дуже великих змін, не зважаючи на совєтські інтриги, які будуть це все використовувати для цілей Кремля.

ВІДОКРЕМЛЕННЯ

Обидві краєві конвенції американських політичних партій найменували своїми кандидатами на президентів людей, що або особисто, або на підставі партійних програм дають запоруку, що будуть вести політику міжнародних союзів та порозумінь для оборони проти теперішнього ворога людства, тобто Москви. В Америці остаточно запанувало переконання, що так званий „ізоляціонізм" це вияв моральної байдужости й політичної короткозорости американців до долі волелюбних народів. Протиставленням до ізоляціонізму вважається бажання при допомозі Об'єднаних Націй довести до забезпеки світу перед поневоленням.

Одначе вісті, що час від часу приходять з західно-европейських та інших країн, виявляють, що бажання відокремлення себе від змагань інших народів та держав це не виключна прикмета американських ізоляціоністів, бо, не зважаючи на небезпеку поневолення Совєтами, в одній та другій країні появляються тепер вияви нехіті до співпраці з Злученими Державами Америки, ніби то з уваги на те, що конфлікт між Сходом і Заходом це не так европейська, як американська справа.

Корейська війна це клясичний приклад такого наставлення. Оборона Кореї давала і ще дає нагоду виявити практично потребу підтримки для збірної забезпеки. Теоретично цілий вільний світ заявився за потребу стримання комуністичної агресії, а Об'єднані Нації ухвалили зорганізувати відповідну військову допомогу. Не можна сказати, щоб усі европейські держави були такі слабі, щоб не могли дати належної відсічі спільному ворогові людської волі. А все ж таки, коли прийшлося до організації військової сили, то сама Велика Британія завагалася, чи піти солідарно з Америкою в обороні Корії. Серед британських провідних політиків появилися одверті голоси, які вказували на прихильність до північних корейців і китайських комуністів. Такі симпатії залишилися ще й тепер, коли на місце Клемента Атлі став прем'єром Винстон Черчил.

Коли Черчил минулої зими відвідав Америку, то повернувши домів проголосив, що на випадок, як комуністи почнуть на велику скалю похід проти Заходу, Британія „дасть швидку й рішучу та видатну відповідь". Серед британських лейбуристів повстав тоді спротив проти зміни британської політики в Кореї. Ще замітніше дався чути вибух негодування лейбуристів після недавнього бомбардування літаками Об'єднаних Націй північно-корейських електрівень над рікою Ялу. Так виглядає, що у Великій Британії партія лейбуристів воліла б радше побачити перемогу комуністичних сил, щоб не допустити до перемоги американсько-аліянтських сил.

Вагання французьких патріотів вказує на подібні французькі настрої супроти Америки, а навіть відбудована американськими зусиллями Західна Німеччина не виявляє належного признання для Америки. Французи ще досі не можуть зрозуміти, що їх рятунок перед майбутньою відновленою німецькою силою лежить у співпраці з американцями і серед них все ще покутує давня теорія відплати Німеччині, замість дбання про забезпеку Франції. Тому деякі французи воліли б позбутися американських впливів тільки тому, щоб пімститися на німцях, хоч би коштом своєї власної незалежности.

Оці приклади, як це само собою очевидне, дають притоку американським ізоляціоністам підносити раз-у-раз голову і твердити, що Америка дасть собі раду сама з ворогами. Це у свою чергу дає притоку европейським і іншим ізоляціоністам твердити, що спір між Заходом і Сходом це справа самооборони Америки. Заключення таке, що всі чинники, що розуміють небезпеку поневолення світу московським комунізмом мусять станути солідарно для стримання а то й відбиття цісї небезпеки.

Іван Кедрин

7,000 Поляглих за ідею

„Дивізія ввійшла в дію, маючи 11 тисяч вояків. В кітлі вона втратила коло 7,000 вояків і старшин. З них найбільша частина згинула, або, ранені, попали в большевицькі руки . . ." Здається, що ці три короткі рядки найсутніші з усього, що вміщається на 165 сторінках прецікавої, дуже добре зредаґованої і написаної книжки „Броди", що її видало Братство колишніх вояків Першої Української Дивізії Української Національної Армії" (Мюнхен 1951).

Трагізмом віє з отих сторінок, на котрих дійсно нема ні штучного патосу, ні гурра-патріотичної фразеології. Навіщо патос, навіщо викликувати настрій високопарними словами, коли суха інформація діє сильніше, як найголосніший крик: Одинадцять тисяч українських вояків і старшин ввійшло в бій, із них сім тисяч лягло головами на боєвищі, або попало в полон до такого ворога, що не шанує ніяких Богом ні людьми признаних законів! Здається, що це найвища цифра втрат українського народу, що він зазнав їх в якомунебудь бою впродовж всієї своєї тисячелітньої історії. І, здається, ніодна кривава битва в історії України не є так мало відома і так мало прославлювана, як саме ця битва під Бродами, де сім тисяч українського квіту, сім тисяч високоідейної, тілом і духом здорової української молоді віддало своє життя для тієї самої ідеї, що червоною ниткою в'яже поля над Калкою і під Пилявцями та Корсунем і Конотопом і Полтавою і на Лисоні й під Семиківцями і під Чортковом і Мотовилівкою і Крутами і так багато інших піль, українською кров'ю политих і українськими трупами засіяних.

Саме 8 років минає від тієї трагічної події. Безпосередньо після битви під Бродами тільки глухі вістки кружляли про неї, бо німецька воєнна цензура затаїла і цей погром, що стався — як виходить з найавторитетнішого з'ясування начальника штабу Української Дивізії на сторінках названої книжки — головно з вини німецького верховного командування, тероризованого фюрерським неуком, що вважав себе „геніяльним стратегом". Трохи пізніше, вже після закінчення війни, битва під Бродами була замрячена тим самим мряковинням, що окутувало в опінії українського заходу всю проблему Української Дивізії: це мряковиння складалося з українського примітивізму перемішаного з ворожою пропаґандою. Автор цих рядків належав до найбільших скептиків у відношенні до самої концепції Дивізії в періоді її творення і ще нині, читаючи систематизовані та списані на папері всі арґументи „за", не є переконаний в їхній політичній доцільності. І питання тієї доцільности залишиться в українській історіософії питанням відкритим, бо завжди будуть українські історики та політичні письменники, що будуть присднюватись до арґументів за створення Дивізії у 1943 році, і завжди будуть інші, що протиставлятимуть контраргументи. Обидва табори напевно орудуватимуть арґументом також Бродів: Чи сім тисяч трупів, що засипали поля під Бродами, це доцільний засіб закріплення ідеї, яка надалі має просвічувати сучасному й грядучим українським поколінням, — чи треба було передбачувати можливість такої трагедії і не ризикувати її?! Але всі ці історично-теоретичні суперечки не нарушають ні на одну йоту історичної правди: що дійсно і українські творці Дивізії Галичина і всі її учасники, включно з тими, що полягли під Бродами і тими, що їх пережили, керувались в своїх діях виключно українською рацією, що всі вони діяли в добрій вірі українських патріотів та що всіх їх єднала та сама ідея, яка єднає всіх нас, увесь свідомий український національно-політичний світ і ввесь український державно-здібний нарід.

І ця правда така безспірна, що чим далі від дати битви під Бродами, тим вона яскравіша. І тому нині вона вже розсіяла те зловіще мряковиння, що раз-у-раз затемнює українську політичну думку через брак глибокої політичної освіти широкого українського загалу та через поквапність, з якою він піддається пропаґанді, що її раз-у-раз перепачковують в наші ряди ворожі нам чинники. Майже два роки тому автор цих рядків боронив чести Української Дивізії на сторінках „Свободи" (три статті п. з. „Дивізія Галичина") проти баламутства „колябораціонізму" та звичайних наклепів „погромництва", опертих частинно на свідомій злобі, частинно на жалюгідному незнанні фактів. Можна тільки з найбільшим вдоволенням ствердити, що у відношенні до Дивізії, як цілости, та у відношенні до її колишніх членів, нема вже сьогодні в українському громадянстві різниці думок: щодо ідейно-моральної вартости та високих бойових чеснот тієї військової формації. І в не-українському світі прийшла вже переоцінка давнього осуду, що її треба поглиблювати.

Нема в політиці ніяких твердих фетишів тактичного характеру, як напр., „В усякому часі і за всяку ціну зброя". Або, погодімся, цей фетиш є щонайбільше дискусійний. Але існують в політиці тверді фетиші моралі. До них належить: В усякому часі і при всяких умовах керуватися завжди рідною рацією і ніколи не тягнутись у хвості чужих інтересів. І коли перша, вгорі наведена засада, застосована у випаду Дивізії, залишається дискусійною, то друга, застосована теж в історії Дивізії, не підлягає дискусії. І не підлягає дискусії конечність культу тієї жертвенности, що найбільшою ціною, яку хто може дати — ціною власного життя — документує вірність рідній визвольницькій ідеї. Ми мали під Бродами величезну маніфестацію вірности цієї ідеї. Таку величну і таку трагічну маніфестацію, що заслужила собі на вічну пам'ять в українському народі. І тому добре діється, що Об'єднання б. вояків-українців в ЗДА святкує вже роковини битви під Бродами окремими сходинами. Треба, щоб цей звичай підхопили всі Відділи цієї організації та піддержували його щорічно. Добре діється, що продовжує існувати Братство колишніх Вояків І Української Дивізії, що воно оснувало свою клітину також в ЗДА і що на цьому ґрунті також плекатиме традицію, кров'ю записану на Брідських полях. Бій під Крутами також був із військового погляду недоцільний і проти висилки Студентського Куреня з Києва в січні 1919 року заявилось було командування Корпусу Січових Стрільців у Києві, — а проте Крути стали українською святістю. І мають стати нею Броди! І Броди мають дістати свою леґенду, що її ще досі не мали! І культ пам'яти семи тисяч боєвиків, що впали під Бродами, має заступити прапор, що його не мала Дивізія! І цей культ має іти з роду в рід і „БРОДИ" будуть виписані колись такими самими великими літерами у довгому списку боїв, як ними будуть виписані в Українському Пантеоні вні інші славні битви, що в них боролися і гинули українські вояки. З погляду культу Ідеї і тих, що за неї дали своє життя, не грає ролі, чи битва була виграна чи програна, чи це була перемога чи погром, чи треба було її, чи ні. Вона б у л а, в ній боролися українські вояки і старшини, боролися з думкою про Україну і їм належиться за те наш доземний поклін та вдячність України.

ПРАВДА ПРО ГЕНЕРАЛА КРАСНОВА

Один з провідників Ліги за народну свободу, що приїхав з Ню Йорку до Мюнхену, виголосив у Мюнхені доповідь: „Національне питання і завдання російської демократії". Коли присутні на доповіді козаки почали ставити доповідачеві питання, то він окреслив ген. Краснова, як німецького наймита та як зрадника, що відмовився підпорядкувати козаків ген. Власову.

Таким чином повстала розбіжність в оцінці постаті покійного ген. Краснова, — для росіян він наймит, а для козаків, — дійсний козачий патріот, що загинув, як і багато інших патріотів, в московській катівні.

Усім відомо, що ген. Краснов написав декілька десятків повістей і романів, що їх перекладено на 39 чужих мов. Він був дуже популярний не тільки серед еміґрантів, але й серед чужинців, а доходи з його творів дозволили йому купити віллу біля Берліну, де він й жив спокійно, підтримувавши товариські зносини з багатьма визначними особами — також чужинцями. Минуле його було чесне й геройське своєю завзятою боротьбою проти червоних напасників на його рідний Дон, де він гідно тримав отаманський пернач.

У своєму житті Краснов йшов історичним шляхом недолі козачого народу, віддавши майже все своє життя служінню Росії, й лише на схилку літ своїх привертається до рідного народу. Цього ніяк не можуть пробачити йому росіяни, які хотіли б, щоб він був їхній цілком.

Про це Краснов сам так висловився: „Більше, як п'ятдесят років, півстоліття віддав я на служіння Росії, її славі, честі, великодержавності, — майже сорок років прожив я в Петербурзі й четвертину віку тут, за кордоном. А своїм рідним козакам, я, можливо, й десяти років не прослужив. На Дону, на Козачих землях не доводилось бувати часто. Але ж я козак, природний козак і повинен хоч би залишок літ своїх віддати своєму рідному Козацтву".

І старий отаман взяв на себе керівництво козаками не як „німецький наймит", не як „зрадник", а як щирий козацький патріот. Становище голови козаків він погодився зайняти лише тоді, коли переконався, що цього бажають і козаки на його батьківщині, звідки до нього прибували делеґації козаків, що пам'ятали Краснова ще як Отамана.

Ген. Краснов залишався на сторожі козацьких інтересів й тоді, коли, з волі Гімлера, ген. Власов отримав можливість організувати РОА (Російську визвольну армію). Ген. Власов бажав використати великі козачі з'єднання. Німецька влада також робила натиск і погрози, щоб підпорядкувати козаків Власову. Після того, як ген. Краснов відмовився підпорядувати козаків ген. Власову, власовський пропаґандивний апарат розпочав гостру акцію проти козаків. У відповідь на це, ген. Краснов звернувся до ген. Власова 15 березня 1945 року з відкритим листом, де запропонував Власову, теж прилюдно відповісти на низку питань, від чого ген. Власов ухилився.

Ген. Краснов, м. ін. писав тоді: „Добре знавши сподівання і побажання козаків, я свідчу вам:

У козаків одна мрія — повернутися в свої козачі Краї, пожити там тим вільним життям, що ним вони жили до приходу туди большевиків.

Козаки бажають мати своє власне козаче правління: Круг (Раду), своїх отаманів, своє правительство й бути самі собі панами.

Козаки нічого не мають проти того, щоб, ті, що жили й тепер живуть на їхніх козачих землях, залишались там жити рівноправно з козаками.

Козаки задля цього боротимуться до ріщальної перемоги . . ."

Із низки питань, що їх отаман поставив Власову, було одне, що не втратило актуальности й досі:

„Коли Німеччина й ви з нею звільните Росію від большевиків, чи ви дозволите козакам, — так, як вони й вийшли усім козацьким народом — вернутися на кров'ю политі й більш, як п'ятисотлітньою боротьбою завойовані козацькі землі, чи ви запропонуєте їм оселитись дебудь в Росії?"

И далі: „Чи ви не вважаєте помилковим і шкідливим у теперішній тривожний час розколювати лави козаків, що борються проти большевизму, тим, що створюєте при КОНР рівнобіжне Управління козачих військ, незалежно від Головного Управління козачих військ?"

Замість відповіді, Власов і його Комітет почали творити фікцію представництва козаків при КОНР, куди увійшли ген. Балабан, ген. Абрамов, ген. Поляков й також Науменко, — був. помічник ген. Краснова.

Ген. П. Н. Краснов міг би вирятувати своє особисте життя. Він був особистий приятель маршала Александра, писав йому листи у захист приречених на видачу козаків. Йому пропонували виїхати в безпечне місце, але він волів поділити долю козаків, піти з ними на страшну Голгофу, а не рятувати лише своє життя.

Він, як чесний і вірний своєму обов'язку й чести патріот загинув смертю хоробрих. Збулися його останні слова: „Козацтво мене породило й йому належить моє життя і честь".

Тож ніякі зневажання не сплямлять його чести.

І. В. Сальский

Петро Самутин, полк. Генштабу

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА РОЛЯ НАШОГО СТАРШИНСТВА

Отож, після довгих вагань, були визначені в запілля ворога з рядів 6. Січової Стрілецької дивізії такі старшини:

1. Полковник Олексіїв з Київщини — розстріляний большевиками в Києві.
2. Сотник Турок з Бориславщини (Західні землі) — розстріляний большевиками в Києві.
3. Сотник Самутин — з Полтавщини.
4. Сотник Гарячко — з Херсонщини.
5. Сотник Нетреба-Кубань (Чернець в Парижі).
6. Сотник Рогозний з Полтавщини — помер в Люксембурґу.
7. Поручник Скопець — з Київщини.

Цей перший аванґард вирушив перед походом сл. п. ген. Юрка Тютюнника та працював в підпіллі на наших східних землях підготовляючи акцію повстання. Повернення цих старшин, що залишились живими, на захід, відбулось в різних термінах. Всі вони сповнили свій обов'язок, та багато з них віддало і своє життя. Нам докладно відомим скільки розстріляно наших старшин та стрільців під Базаром, а скільки ж їх полягло поза Базаром та ніхто про це не знає. Ці події скоро забуваються та ніхто про них не згадує.

Другим Зимовим походом не закінчується наша боротьба, й цю боротьбу на наших землях продовжують наші старшини. Б'ються: Різник, Чорний, Чучупака, Костенко, Мордалевич, Заболотний, Водяний, Троянський, Погасій та десятки інших.

Всі перелічені тут старшини — гинуть в нерівній боротьбі або ж томляться й по нині в концентраках Москви. Нерівна та тяжка боротьба на наших східних землях тягнеться майже безперервно аж до 1927 року. Хто ж не знає Хоцьківських лісів на Полтавщині? Навіть тоді, коли москалі зрадницько ліквідують Холодний яр (Чучупака), Хоцьківські ліси та їхні партизани на чолі з полковником 3. Залізної дивізії Різником — продовжують завзяту безкомпромісову боротьбу, та добре даються в знаки червоним москалям та нашим посіпакам-зрадникам. Панами лісів на лівому березі Дніпра на Полтавщині були наші старшини. Голодні, холодні, босі, та зле одягнені — вони стояли до останнього на своєму пості та вмірали з усміхом на устах за нашу справу.

Хіба то не були батьки сучасної УПА? Хіба ж сучасна наша УПА не була породжена старшинами визвольних змагань 17-27 років? Може хтось скаже, що тодішні партизани та повстанці не були пов'язані з тереном та народом! Глибока несвідомість та незнання дійсности. А Київський ЦУПКОМ (Центральний Український Повстанчий Комітет)? А після його ліквідації СВУ (Спілка Визволення України)? А наш ВУСОР? Не говорю вже про те, що повстанці були пов'язані з видатними чинниками совєтського апарату в Україні та які нам багато допомагали, — про це ще не час тут згадувати. Чи ж не пішли наші старшини до утвореної в Харкові Школи Червоних Старшин, аби там мати змогу підготовляти наші молоді кадри? Всім відомий той факт, що ці патріоти-старшини в пізнішому часі були ліквідовані московськими большевиками. А чи ж сл. п. ген. Юрко Тютюнник не пішов в Україну з вірою в те, що він знайде там оперття на тодішню УПА? Тільки підступна зрада Добротворського, одного з найближчих його співробітників — привела ген. Тютюнника до Москви на Луб'янку.

Тим нашим старшинам, що в той час були в рядах Червоної армії, або ж проживали на наших землях, мусить бути відомим, що москалі-большевики в Україні утворили на той час спеціяльний комітет під назвою: „Комітет по борьбе с політическім бандітізмом". На чолі цього комітету стояв Ткаченко-Колярів. А далі: мало того, що був утворений цей комітет та його філії в кожному повітовому місті та в тісному пов'язанні з місцевими УЧЕКА (Уєздние Чрезвичайние Комісії) та ОРТОДЕЧЕКА (Транспортние Чрезвичайние Комісії), большевики організували відділи по „Борьбе с політіческім бандітізмом" під назвою „ЧОН" (Часті особого назначения). Ці відділи були спеціяльно узброєні та випосажені. Складались лише з комуністів. Не говорю вже про те, що в районах більш загрожених партизанами, при кожному воєнкоматі (Воєнний комісаріят), були крім того організовані спеціяльні сотні по боротьбі з партизанами. Командир одної такої сотні був пов'язаний з українськими старшинами-партизанами та багато допомагав партизанам зброєю та харчами. В році 1924 був розстріляний большевиками.

Відданість нашого старшинства проявилась в визвольній боротьбі не тільки з червоною Москвою, але й в боротьбі з білою Москвою.

Проявило наше старшинство велику свідомість і в боротьбі проти західнього нашого сусіда. Свідомість в боротьбі з поляками за наші західні землі — була не менша як в боротьбі з червоною та білою Москвою. Бої Корпусу Січових Стрільців в районі Луцька на Волині, бої нашої артилерії за нашу другу столицю Львів, та всім відомі дії полковника Долуда зі своїми „Чортами" — ото маленькі приклади.

Не обійшлося і без чорних плям, що лягли тягарем на старшинський корпус. Це так звана та всім добре знана „Отаманія". Взірцем отаманім були „прославлені" Волох та Божко. Волох, штабс-капітан російської армії, патріот, націоналіст, надзвичайної відваги, але щож, — „отаман". При Любарській катастрофі грабує держ. скарбницю та мало не полонить всіх наших міністрів, — перед цим порозумівшись з українськими „боротьбистами".

Божко, людина з вищою освітою, учитель, теж патріот, теж великий націоналіст, але „отаман". Має прекрасно зорганізовану частину, здисципліновану, впровадив у себе всі звичаї Запорізької Січі, сам носить тільки жупан та криву шаблю та кинджал, підписує накази тільки гусячим пером, та здавалось би нічого в тому злого немає, але знову ж — „отаман". Заарештований з наказу ген. Василя Тютюнника на ст. Жмеринка. Арешт перепровадив полк. Чоботарів. Під час арешту зістав ранений (ставив опір) та позбавляється одного ока. В пізнішому часі лежав у шпиталі в місті Жмеринка та припадково був забитий своїм джурою під час розладовання пістолі. Про менших „отаманів" тут не згадую — а мали ми їх під достатком.

З „отаманом" Волохом — авторові цих рядків прийшлося спіткатись в 1922 році в Харкові, останній був там командантом Сельбуду (Селянський будинок). Волох жалував своїх вчинків. На жаль протверезіння та каяття прийшло за пізно. Пізніше цей „отаман" був розстріляний червоними.

Рік 1929-1939

Б'ючись до останнього набою за кожний метр так дорогої нам землі, притиснена та осамотнена, всіма забута та зраджена поляками, здана, як і перед тим, лише на власні сили — Українська Армія, відходить за Збруч, під натиском всіх далеко переважаючих московсько-большевицьких сил.

Старшини залишаються на своїх постах. За Збручем нашими вчорашніми союзниками — поляками армія обеззброюється.

Українська армія, розміщена на теренах Польщі в так званих таборах „інтернованих". Старшини не впадають на дусі та кують свою волю для продовження боротьби за незалежність. Як не були тяжкі умови нашого життя, то все таки, ще до 1924 року зберегли вони не тільки свої формації та військову дисципліну в цих формаціях але і поповнювали свої знання в набутому досвіді визвольної боротьби. Згадаю тут хоч би про курси штабових старшин в таборі Каліш. Там, в надзвичайно тяжких умовах, старшинство пішло на приказ нашого командування здобувати та поповнювати свої знання. Професура наша була в таких же тяжких умовах як і старшини. Наше старшинство показало себе і на полі культурного життя. Силами наших старшин організуються по таборах видавництва та починають видаватись журнали та газети, що були добре редаґовані та стояли на високому літературному рівні.

Редакторами та співробітниками цих газет та журналів були ніхто інший тільки наші старшини. Згадую тут лише знаних мені, а то: старшини — Гладкий, Битинський, Маланюк та інші. Старшини зорганізували театр ім. Садовського. Цей театр був знаний не тільки нам, але й полякам. Хто ж не пам'ятає хору хорунжого Шабаліна та в пізнішому Дмитра Котка — сотника української армії? Цей хор складався в 80% зі старшин нашої армії та носив славу нашої пісні на цілу тогочасну Европу.

Найкраще та найбільше його пам'ятають громадяни наших західних земель. А знаменитий наш Авраменко? Де ж він витанцював свого козака, Гонту та інші наші народні танки? Власне там в Калішському таборі інтернованих.

Найбільше хіба упертости в науці проявило наше старшинство в малюванні. Майже 30% нашого старшинства здобули „самотужки" без жадних академій та професури — фах малярства. Ціла Польща була забита „образами" наших самоуків малярів. Серед старшин-малярів вирізнювались сл. п. Деденюк що пізніше кінчає свої студії в Парижі при матеріяльній допомозі славної пам'яти князя нашої церкви митрополита Андрея Шептицького. Крім Деденюка були добрими малярами наші старшини: По-

ІНТЕРВ'Ю З О. БОЙДУНИКОМ

Членом Проводу Українських Націоналістів та Заступником Голови Української Національної Ради.

3. **Яка Ваша думка про можливості повної консолідації українських політичних сил у вільному світі?**

Відповідь: Я поставив би це питання дещо інакше, а саме, які є можливості повної консолідації українських самостійницьких сил на відтинку визвольних змагань. У відповіді на це питання, знайшлося б місце також для „українських політичних сил у вільному світі". Бож в сучасному етапі наших визвольних змагань, як „увертюри", чи підготовки до остаточного і вирішного бою, йдеться не лише про консолідацію „українських політичних сил у вільному світі", але йдеться про консолідацію і суцільний визвольний фронт всего самостійницького українства, всіх українців, байдуже де вони перебувають, чи поневолені на рідних Землях, чи у вільному світі, і чи вони є оформлені, як „політичні сили".

Під сучасну пору таким українським політичним центром є Державний Центр УНР, з Українською Національною Радою на чолі. Вправді консолідація в тому центрі ще не завершена. Поза тим центром ще остали два політичні угрупування а саме Організація Українських Націоналістів Революціонерів під проводом п. Степана Бандери, і Союз Гетьманців Державників під проводом п. Данила Скоропадського. І тому треба всіх заходів доложити, щоб ті два угрупування вступили до Української Національної Ради, щоб можна тим шляхом завершити консолідацію українських політичних сил у вільному світі, а тимсамим створити один політичний, вище очеркнений Центр. І такі можливості завершення консолідації є.

4). **Яка Ваша думка про можливості консолідації між поодинокими націоналістичними групами?**

Відповідь: Консолідація між націоналістичними групами, тобто, конкретно кажучи, на сьогодні, між ОУН і ОУНР, є так само, а може й ще більше, необхідна, як консолідація на відтинку загально-політичному, реалізована в УНРаді.

Як я вже в горі згадав, на Рідних Землях існує протибольшевицький резистанс, в якому бере участь весь український нарід. Стрижнем того резистансу є українські націоналісти обидвох угрупувань, тобто ОУН і ОУНР. Тому ПУН, а зокрема його Голова полк. Андрій Мельник, впродовж останніх десяти років намагається довести до порозуміння між ОУН і ОУНР, та консолідації, чи координації акції тих двох організацій на Рідних Землях, але, нажаль, як до тепер, безуспішно, і то не з вини ПУН, чи його Голови. Про ті заходи і неуспіхи є вже пребагата література і я над тим не буду тут зупинятися. Все ж таки ПУН і його голова не тратять надії, що, скорше чи пізніше, до такого порозуміння дійде.

5). **Як Ви оцінюєте теперішнє міжнародне оложення?**

Говорячи сьогодні щонебудь про міжнародне положення, та ще й оцінювати його, та ще й людині, яка находиться поза рядами тих, що те положення по кабінетах створюють, є дуже важко, і така оцінка була б більше ворожбою, чи пророкуванням, що як самі знаєте, є невдячною ролею. Всім відомо, що світ поділений є на два безкомпромісово ворогуючі між собою табори. Коли сьогодні є ще хтонебудь, що вірить, або лише припускає, що між тими таборами може колинебудь, з якихнебудь причин, чи оказій, прийти до компромісу і порозуміння, то таку людину можна лише жаліти за її безнадійну наївність. Така людина, якщо має впливи в політиці, може допровадити свою країну, скорше чи пізніше, до катастрофи. Російсько-большевицький комунізм це є ідея, яка немає, й не може мати стриму перед нікким і перед нічим, якщо вона має бути здійснена. А коли до того додати ще й російський імперіялізм, для якого прекрасно служить інтернаціональна ідея соціял-комунізму, то можемо собі прекрасно уявити і оцінити теперішнє міжнародне положення. Воно є напняте до точки вибуху. І це повинні усвідомити собі дипломати західнього світу і відповідно до того діяти і бути готовими! А в поряд з тим повинні бути готовими й українські відповідальні політики, бо це буде неповторна шанса для України!

6). **Яке наставлення представництв поневолених Совєтським Союзом народів у вільному світі до Злучених Держав Америки, та їх політики?**

Відповідь: Прдставництва поневолених Совєтами народів у вільному світі, є вдячні ЗДА, що, як й інсші західні держави вільного світу, дали приют т. зв. „переміщеним особам", і політичній еміграції тих народів. Дальше, представництва тих поневолених народів, покладають велику надію на допомогу Злучених Держав, у визвольних змаганнях тих народів. Але, коли приглянутися міжнародній політиці ЗДА, за останні роки, то мається враження, що дипломати ЗДА ще не уявляють собі грози комуно-большевицької експанзії сполученої з традиційним російським імперіялізмом. Вправді в останніх місяцях і тижнях помітний зворот у деяких американських кругах в напрямі до усвідомлення собі тієї грози. Цей зворот виявляється в різних промовах і деклярацях, навіть американських політиків. Але, хотілося б, щоб в слід за тими промовами і деклярацями наступило реальне діло і то діло офіційних, відповідальних сьогодні за міжнародню політику. ЗДА, чинників. Ось на це чекають представництва поневолених Совєтами народів.

7). **Що думаєте про акцію Керенського і тов.?**

На мою думку Керенський і тов. спізнився о повних 35 років зі своєю акцією. Це ж той сам п. Алексaндер Керенський, що в 1917 році прийшов на зміну царя Миколи Романова, і мав змогу переводити ці пляни, які він придумав собі тепер по 35-ти роках. Не виключене, є, що тоді ті пляни були б мали сенс і успіх. Одначе до того він тоді не додумався, а навпаки, його Времннос Правітельство, відмовило українській делеґації навіть автономії для України в межах Росії. Зрештою навіть якщо б повірити сьогодні п. Керенському, то Україна давно-давно відкинула всякі федерації, з ким небудь, а в тому й з Росією, перед її усамостійненням, коли вона могла б свобідно і суверенно рішати про свою долю, а тим самим і про федерацію, якщо того буде потрібно з якихсь там причин, які будуть відповідати інтересам українського народу і України в цілому. І це повинен собі усвідомити п. Керенський і тов. Тимнеменше ми не смієм легковажити акції п. Керенського і маючи її на увазі, на кожному кроці і всіми, в рямках законів, засобами їй протиставитися, щоб н допустити до можливої диверсії.

8). **Як оцінюєте очолюваний адміралом Кирком Американський Комітет для визволення Народів Росії?**

Моя оцінка того Комітету не може бути інакшою як та, яку їй дав Виконний Орган Української Національної Ради, про яку Вам відомо вже з листа-меморіялу до п. адмірала Кирка і з української самостійницької преси, та з тієї акції яку ведуть українські політичні чинники суцільним фронтом, що також відомо Вам з пресових звідомлень. Від себе можу лише додати, що для мене незрозумілим є, про які „народи Росії" йдеться, що їх Комітет п. адмірала Кирка збирається визволити? Таж Росія має лише один нарід, тобто російський, чи московський, якщо йдеться вже про точність. Інші народи, які колись належали до російської імперії, і про які тоді можна було, в політичному значенні, говорити, що то є „російські народи", як ось: українці, білорусини, поляки, грузини, вірмени, і т. д., сьогодні, по революції в 1917. році, коли то російська імперія безповротно розпалася, є своїми власними народами, зі своїми державами проголошеними тодіж, в часі тієїж революції, байдуже що сьогодні насильно, проти їхньої волі, сфедеровані є в совєтському союзі, в склад якого входить також та держава російського, чи московського народу, або т. зв. РСФСР. Не припускаю навіть, щоб Комітет адмірала Кирка мав намір відреставровувати колишню російську імперію, або продовжувати насильство московської РСФСР. над іншими народами, що сьогодні змагають до привернення суверенности своїм державам, і зірвання союзу, з РСФСР. Але назва Комітету „для Визволення Народів Росії" та деякі практичні потягнення того Комітету, могли б вказувати на те, що є небезпека, що той Комітет змагає, іменно, до реставрації російської імперії, байдуже в якій формі, хочби й федеративній, яка вже сьогодні існує у формі Совєтського Союзу, та продовжування насильства над тими народами, яке існує сьогодні зі сторони РСФСР з її ВКП.

Тим, які творять такі Комітети, а в тому й п. адміралові Киркові, треба мати на увазі, одну кардинальну річ, а саме, що поневолені РСФСРеспублікою народи з їхніми державами, що входять сьогодні в склад СССР, від трьох десятків років змагаються і кривавляться, та понесли мільйонові людські жертви, не лише за усунення режиму, але також, і то в першу чергу, за привернення суверенности їхнім державам, і зірвання союзу з московською державою, байдуже яка буде форма тієї держави, чи сьогоднішна РСФСР, чи Керенського, чи Романових! І як довго Комітет адмірала Кирка, чи які небудь інші того рода Комітети, не усвідомлять собі тієї істини, і не будуть в тому напрямі практично діяти, так довго вони не знайдуть прихильности і співпраці народів поневолених сьогодні в СССР! Ось така є моя оцінка того Комітету.

9). **Чи існують будь-які можливості створення одного солідарного визвольного фронту всіх поневолених Москвою народів?**

Тому, що солідарний визвольний протибольшевицький фронт всіх поневолених Москвою народів, для перемоги над ворогом, є необхідністю, тим самим існують можливості його створення, бож що є необхідністю, мусить бути й можливостю, а тимбільше коли воно залежить від людської доброї волі. Позатим, що вже існують деякі протибольшевицькі осередки поневолених Москвою народів, як відомо, Виконний Орган Української Національної Ради, ще в 1951 році почав організувати черговий такий осередок, який, як мені відомо, успішно розвивається і маймо надію, що він розвинеться і завершиться, та найде спільну мову і можливости співпраці з іншими дотеперішніми такимиж осередками, й тимсамим створений буде суцільний визвольний протибольшевицький фронт поневолених Москвою народів.

10). **Який є Ваш погляд на закиди жидів в пресі, під адресою українців в протижидівських ексцесах, чи навіть погромах?**

Відповідь: Ваше питання є незвичайно делікатне і складне. Щоби на це питання об'єктивно відповісти, ми мусимо собі щиро і одверто сказати і усвідомити, що у всіх, а зокрема европейських, народів, були і є елементи, які, з тих чи тих причин, сяк чи так, ворожо наставлені проти жидів. Ми тут не будемо зупинятися над фактами таких ексцесів, а навіть погромів. Не можна скривати того факту, що й в українському народі находилися, чи, може, ще й сьогодні находяться, так як у інших народів, такі, ворожо до жидів наставлені, елементи. Про причини такого наставлення тут також не будемо зупинятися, ані їх аналізувати. Але рішуче треба застерегтися проти того, що українці колинебудь, і денебудь намірено організували протижидівські ексцеси, чи погроми, і мені про це не відомо. Навпаки, навіть тоді, коли в тридцятих роках цього століття, впрост шаліли протижидівські ексцеси і погроми в гітлерівській Німеччині і ендецькій Польщі, ніхто інший лише Українські Націоналісти (ОУН), в 1937. році на сторінках своєї газети „Голос", що виходив у Львові, в статті п. н. „По похилій площі", за повним моїм підписом, виступили проти тих протижидівських ексцесів, доказували їх безглуздя і неморальність, де м. інш. написано: „борімся з комуністами а не зі жидами, — борімся з комунізмом а не жидівством". Цю статтю, разом з тим закликом українських націоналістів, негайно передрукувала вся українська самостійницька преса, що виходила тоді у Львові, а також жидівська газета „Хвиля", яка також виходила у Львові, ставлячи це становище українських націоналістів, а за ними й українського народу, як зразок моральности і правопорядку у відношенні до жидів. І тому сьогоднішні закиди деяких жидів і жидівської преси, під адресою українців, чи українських націоналістів, жидівських ексцесів, чи навіть погромів, і аплікування тих закидів на ввесь український нарід, чи на всіх українських націоналістів, є грубо несправедливі, — і ті, що роблять такі закиди, мусять, в ім'я бажаного співжиття тих двох народів, своє становище змінити, чи зревідувати згідно з дійсним станом.

11) **Що Ви думаєте, та як Ви оцінюєте виявлену П'ятим Конґресом консолідацію Американських Українців?**

Відповідь: Треба об'єктивно ствердити, що заіснування й існування Українського Конґресового Комітету, є великим осягом українців в ЗДА, який треба берегти. Коли йдеться про відтинок політичний, а зокрема про визвольні змагання українського народу, про які я, як гість на вільній землі Вашингтона, можу говорити, не втручаючись у внутрішні справи на тій землі, то треба також ствердити, що УКК, та ще й в рямках на які дозволять йому американські закони, бо лише в тих рямках він може діяти, для тих змагань, зокрема на міжнародному форумі, зробив дужебагато, що ми з Европи з вдячністю подивляємо. Ходить лише про те, щоб УКК, у своїй цінній і успішній допомозі визвольним змаганням кермувався інтересами визвольних змагань українського народу за привернення суверенности Українській Державі, про які одиноко компетентний рішати Державний Центр УНР, з Українською Національною Радою на чолі, який тепер від нікого незалежний і нічим не зв'язаний, находиться в Европі на вигнанні.

Дотеперішня політика, чи, краще кажучи, постава УКК, до деяких українських внутрішніх питань, чи чинників, була незрозуміла, і вона, щиро кажучи, дещо ускладнювала внутрішні ладнання, чи навіть виступи на зовні суцільним фронтом. Все це ми брали на рахунок непоінформованости кругів і самого УКК, про деякі справи, зокрема про резистанс і його форми на Рідних Землях. П'ятий Конґрес УКК, дає підстави припускати, що УКК наближується до дійсности в тих питаннях, і маймо надію, що він остаточно наблизиться, і деякі резолюції наступного шостого Конґресу будуть ще виразніші, як п'ятого Конґресу.

12). **Які Ваші пляни на час побуту в ЗДА?**

Перш усього маю намір відвідати всіх моїх приятелів і знайомих, а рівночасно з тим, як член Проводу Українських Націоналістів, що є рівночасно заступником Голови УНРади, хотів би відвідати більші скупчення чи осередки українців, що цікавляться визвольними справами і стільки їм морально і матеріяльно допомагають, щоб їх поінформувати про сучасний стан тих визвольних змагань, так на Рідних Землях, як і на еміграції, а також, щоб вислухати й їх думок і міркувань відносно того стану і змагань.

13). **Які Ваші побажання до американських українців?**

Мої побажання до американських українців дуже скромні, а саме, щоб вони, виконували свої обов'язки супроти Америки, як її громадяни, і користаючи з прав того громадянина, не забували „чиї вони діти", та „ким, за що закутий" їхній національно-матірний пень, який в судорогах змагається за своє визволення, і щоб вони тому своєму національно-матірному пневі допомогли в тих змаганнях, щоб він міг на своїй землі жити і розвиватися так свобідно, як американські українці живуть і розвиваються на вільній землі Вашингтона!

(Закінчення)

торока, Палій-Неїло, Ефремів, Крушельницький, Гонта та інші. А скульптор Сергій Литвиненко, — з яких рядів вийшов — як не з рядів нашого старшинства?

Проходив час .й сидження в таборах було не до знесення. Виходить наказ Головного Отамана: „Все здорове за науку!" Цього тільки старшини й чекали. Де ж здобувати ту науку без жадних матеріяльних середників? Де ж є та держава, котра прийме нас та дасть змогу вчитись? На Чехію — там вас ждуть! А тепер — як? Ніхто не має ні грошей ні пашпортів. Через зелену границю, з жінками, з дітьми, часто голодні та зле одягнені. Дійшли ... та своєю впертістю та енергією, при допомозі наших професорів, закінчують вищі школи. Колишні прекрасні старшини піхоти, артилерії, кінноти та інженерних військ — на нині прекрасні інженери лісовики, агрономи, економісти, кооператори, гідротехніки та педагоги.

Наш Державний Центр на еміграції та наше командування думає також і про фахову підготовку нашого молодого старшинства. Після довгих торгів та пертрактацій, вдасться приділити до 50 молодих старшин до польського війська. Ці старшини проходять свій стаж та різні фахові курси в рядах польського війська. Декільком старшинам вдасться закінчити вищі військові школи. На терені Польщі заходами нашого командування на чолі якого стояв сл. п. Генерального Штабу генерал Володимир Сальський та його найближчі помічники ген. Павло Шандрук та полк. Кмета — організовуються курси військової підготовки.

Майже одночасно ішов зовсім іншими шляхами підготовчий процес та безкомпромісова боротьба наших молодих кадрів. На наших землях, а спеціяльно наших західних землях відданих в тимчасову окупацію Польщі, ішла підготовка молодих кадрів нашого старшинства.

Там працювала Організація УВО. Там виковувалась воля нашого молодого старшинства. Очолює ту організацію Командир Корпусу Січових Стрільців, незабутній сл. п. полковник Евген Коновалець. А пізніше — той же січовик полковник Мельник. В рядах цих безстрашних борців бачимо також полковника січовика сл. п. Сушка та багато інших старшин наших визвольних змагань. В пізнішому часі бачимо там же Генштабу генерала М. Капустянського, бувшого шефа оперативного відділу Штабу Української Дієвої Армії. Хто ж не пригадує собі сл. п. сотника української кінноти Миколу Сціборського? То ж він, — взірець українського старшини, ходить на курси Штабових Старшин в Каліші.

Набуваючи освіту та громадський стаж, наше старшинство починає кристалізуватись і політично та виробляти свої погляди. Під впливом оточення та своїх професорів прихиляються або радше „оприділюють" себе до того чи іншого політичного угрупування. Цей процес „оприділення" помітний дуже на теренах Чехії.

Тут і розпочалися сварки (навіть між бувшими приятелями по зброї), та захисти партійних інтересів та будова України на різні лади та способи, в залежности від того яку рецепту на виборення нашої незалежности „приподносила" новоспеченому старшині-партійцеві його партія.

Будемо вірити в те, що повстане в свій час єдина старшинська родина та єдиний старшинський корпус — організація. Наші політичні переконання не можуть бути для того перешкодою.

Схиляючи голову перед жертвами нашого старшинства поляглих в боротьбі за нашу незалежність, як і тих старшин, котрі в тяжких умовах продовжують боротьбу та віддають своє життя в рядах нашої героїчної УПА, ми сміливо станемо перед судом історії та наших нащадків. Свій святий обов'язок українське старшинство сповнило та сповнить його до кінця.

ВІСТІ З Н. Т. Ш.

Доповідь проф. д-ра О. Оглоблина на тему: „До проблеми іконографії Гетьмана Івана Мазепи".

Проф. Оглоблин виголосив доповідь на повищу тему дня 7 червня 1952.

На початку доповіді прелегент відзначив вагу самої проблеми. Природний інтерес до іконографії одного з найвидатніших діячів історичної України — з одного боку, й наявність суперечливих думок у науковій літературі з приводу автентичности відомих портретів Гетьмана Мазепи (при цьому прелегент подав огляд відповідної наукової літератури XIX-XX ст.) — з другого боку, — вимагають нового, спеціяльного дослідження цієї проблеми, чому, певною мірою, сприяє відкриття в останніх десятиліттях нових портретів Мазепи, а також документальних описів зовнішности Гетьмана, що їх зробили були сучасники.

Проф. О. Оглоблин докладніше спинився на виображенні „лицаря з булавою" на ґравюрі Л. Тарасевича коло 1695 року, що його проф. В. Січинський вважає за автентичний портрет Гетьмана Мазепи (див. „Україна", чч. 3, 4, 5, Париж 1950-51). Доповідач не погоджується з цією думкою й подає відповідні арґументи проти неї (головне, брак фамільного герба Гетьмана на ґравюрі українського мистця). Проф. Оглоблин вважає також, що на відомій Переяславській іконі Покрови виображений не Мазепа, а Гетьман Іван Скоропадський.

На думку доповідача, проблема іконографії Мазепи — передусім проблема методологічна. Треба спочатку встановити безсумнівний тип виображення Гетьмана певної доби, шляхом дослідження відповідного кола портретів, історично й хронологічно документованих та узгіднених з документальними даними про зовнішний вигляд Мазепи. Зокрема, доповідач надає особливого значення свідченню представників вищої української старшини — сучасників Гетьмана Мазепи, які згадували пізніше, що Мазепа був „волосом рудяв, довголик і з бородою". Цьому описові цілком відповідає група портретів Гетьмана, датованих приблизно 1699-1704 роками. Це: 1). рельєфне виображення Мазепи на дзвоні „Голуб", роботи славнозвісного майстра Карпа Балашевича, р. 1699 (цей дзвін Мазепа офірував Батуринській Воскресенській Церкві, а згодом він був переданий до Домницького монастиря, коло Чернігова, де його було знайдено в кінці 1920-их років). 2). портрет Гетьмана в Літопису Величка; 3). портрет Мазепи в Підгорецькому замку в Галичині; 4). ґравірований портрет в журналі „Ді Европеїше Фама" р. 1704. Досить зіставити ці чотири (здебільшого сучасні) виображення Мазепи, щоб переконатися, що в них маємо, справді, автентичний портрет Гетьмана. Відомі виображення Мазепи на ґравюрах І. Міґури 1706 р. і Д. Галяховського р. 1708, подані в умовно алеґоричному трактуванні, також належать до цього типу (крім хиба бороди). З другогго боку традиція „бородатого" Мазепи збереглася в Польщі XVIII ст. (злослива польська карикатура на Мазепу коло 1720 р., відома ґравюра Норблена 1775 р.).

Чергове завдання дослідників іконографії Мазепи — це студіювання іншої групи портретів Мазепи (без бороди) правдоподібно молодшого (догетьманського) періоду його життя. На думку доповідача, більшість відомих до цього часу „безбородих" портретів Мазепи (за винятком т. зв. „бекетівського" або „академічного" типу) займуть своє місце в іконографії Мазепи. Але й тут потрібні нові, точніші методи досліду, тимпаче, що ці портрети здебільшого не датовані, копії або переробки пізнішого часу. Застосовуючи відповідні методи, дослідники повинні контролювати свої висновки за допомогою того типу „бородатого" портрету Мазепи, що його доповідач вважає за автентичний.

Доповідь була ілюстрована багатим іконографічним матеріялом і викликала жваву дискусію, в якій забирали слово: проф. М. Чубатий, проф. Д. Горняткевич, проф. В. Стецюк, проф. В. Лев.

Доповідь проф. М. Величківського

Дня 28 червня 1952 відбулося засідання Економічної Комісії НТШ, на якому голова цієї Комісії проф. Микола Величківський виголосив доповідь-рецензію на II розділ „Енциклопедії Українознавства", 8. зошит, „Перші місяці німецької окупації центральних і східних земель України і німецька економічна політика в Україні". Після доповіді розгорнулася незвичайно жива дискусія, в якій забирали голос пп.: Петриченко, Ржепецький, Трачук, Січинський, Лащенко, Чубатий. Ця доповідь буде окремо друкована.

Доповідь проф. д-ра М. Дудри

Дня 12 липня 1952 відбулося засідання Економічної Комісії НТШ, на якому професор економії в Лойоля Університеті в Лос Енджелес д-р Михайло Дудра виголосив доповідь п. н. „Американські економісти та економічна наука".

Економічна наука відносно молода. Тим більше ця наука в Америці. Тому, говорячи стисло, оригінальний вклад Америки в цю науку це надто великий. Економічна наука — це передусім продукт англійської та німецької нації.

Кандидати на професорські катедри в Америці ще донедавна звичайно їхали на високі економічні студії до Европи. Звідтам привозили вони готові теорії, які тут тільки розробляли чи модифікували. Таким чином Америка має представників всіх економічних шкіл, але вони не були їх основниками. Американці це прагматики, не тільки у філософії, але також в економіці. Тому вони виказували мало зацікавлення для „теорії ради теорії".

По короткому обговоренні найвизначніших американських представників шкіл: клясичної, соціялістичної та неоклясичної, доповідач зупинився дещо довше на інституціональній школі, яка є найбільш оригінальною американською школою, хоч засадничо нагадує німецьку молодшу історичну школу.

Поза інституціональною школою ми не можемо говорити про якісь інші типово-американські шкли. Зате, Америка, зокрема від 30-тих років, веде перед в розробленні та удосконаленні цього, що започаткували різні теоретики-іноватори поза Америкою. Великий поступ в ділянці теорії в останніх роках завдячує Америка в немалій мірі деяким европейським економістам — політичним еміґрантам (Шумпетер, Габерлер, Махлюп). Та і між автохтонами американцями подибуємо щораз то більше визначних теоретиків (Гансен, Самуелсон — Кінезіянці; Чемберлен — теорія монопольних та напівмонопольних цін). Зараз найбільшою популярністю втішається, як в академічних так і в урядових кругах школа Кінеса. На ній базується економічна політика Ню Діл та Фер Діл.

Цікавою є група економетриків зв'язана з Університетом Шікаґо. Це модерна математична економічна школа. Важкою є згадувана група інституціоналістів, яка вважає, що неодно, що Кінес розв'язав теоретично, треба провірити емпірично. Замітним є теж ріст літератури порівнюючої капіталізм та соціялізм.

Дискутанти (проф. Величківський, проф. Січинський, д-р Кос, п. Чисяк, п. Маґун) торкалися головно вчення Кінеса та капіталізму й соціялізму, як конкуруючих господарських систем.

Дім Української Культури

Дня 14 липня 1952 наступило перебрання посідання і власности новонабутого дому при 302-304 Вест 13 вул. Вкоротці зачнеться ремонт будинку.

Вплинули дальші жертви на Дім Української Культури: Др Роман Осінчук з Ню Йорку і др. Борис Филипчак з Толідо надіслали по 100 дол. П. Мартин Малетич з Ню Йорку вплатив 50 дол., п. Ольга Сукованченко з Рочестер — 25 дол. Треба підкреслити, що др. Борис Филипчак вплатив вже в 1951 р. 100 дол.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бофало, Н. Й.

Перша Академія Бродів в Бофало.

Численна українська громада в Бофало святкувала в неділю, 27 липня вперше в історії цього міста Річницю бою під Бродами. Завдяки ініціятиві колишніх вояків Першої Української Дивізії, які в останніх місяцях прибули до Бофало, зорганізовано і відсвятковано роковини цього великого бою, в якому впало 4,000 українських вояків в обороні рідної землі.

В день Академії відбулися панахиди в українських церквах Бофала при численній участі громадянства. Вечером цього ж самого дня відбулася в церковній залі при вулиці Онейда Врочиста Академія, на яку масово прибули всі, кому дорога пам'ять тих, що впали в бою за краще завтра нашої Батьківщини. Коротка, але змістовна програма почалась з військовою точністю і тривала неповну годину. Виконавцями були: Хор СУМА — Бофало під диригентурою п. Мороза, артист Ю. Лаврівський і п. Леся Лисак. Відкрив Академію проф. З. Саган, а святкову доповідь виголосив колишній звітодавець Дивізії п. Олег Лисяк.

Академія пройшла з великим усіхом а незвичайно чисельна участь присутніх доказує, що нашому громадянству дорогою лишилась пам'ять „хлопців з-під Бродів". Особливо приємно відзначити чисельну участь молоді і юнацтва, яке навіть в нових умовах не тратить контакту з нашою військовою традицією.

Зенон К.

Торонто, Онт.

Збори П'ятої Станиці С.Б.У.В.

Надзвичайні загальні збори членів 5-тої Станиці Союзу Бувших Українських Вояків в Торонто, відбулися дня 27-го червня 1952 р. В цей день п'ята річниця нараховувала цілком 111 членів. Найважливішими точками зборів були:

Слово генерала армії УНР М. Садовського присвячене сл. пам'яти командармові армії УНР генерал-полковнику М. Омелянович - Павленкові. Повний зміст промови ген. М. Садовськго громадянство мало нагоду почути на жалібній академії дня 1 липня; Лист Ген. Управи СБУВ в Монтреалі, яким п'ятій станиці СБУВ в Торонто наказується провести всі підготовчі праці для комбатантського з'їзду, який буде скликаний до Торонта в передодні Свята Св. Покрови на дні 11 та 12 жовтня 1952 р.

Звіт окремої комісії, яка була повірена підготовчими працями, щодо розбодування тривких матеріяльних підвалин для п'ятої станиці СБУВ. Тому, що СБУВ є одинокою організацією ветеранською організацією, яка має затверджений канадійською владою статут та має однакові права, як і суто канадійські ветеранські організації, праця комісії була значно улегчена.

Управа 5-тої Станиці СБУВ подає до відома всіх членів, що в найближчому часі будуть скликані писемно регулярні членські сходини присутність на яких буде для всіх членів обов'язкова. Члени, які змінили місце свого мешкання, закликаються негайно подати свої нові адреси до рук секретаря п'ятої станиці п. І. Дубилка а саме: листовно на адресу — І Дубилко, 229 Беатріце Аве, Торонто.

КОМБАТАНСЬКИЙ З'ЇЗД В ТОРОНТО

Всеканадійський З'їзд українських комбатантів, членів Союзу Бувших Українських Вояків буде скликаний до Торонта на дні 11 та 12 жовтня 1952 р. Виконуючи наказ Генеральної Управи СБУВ., управа п'ятої станиці СБУВ за присутности деяких членів станиці та за головування начальника Генеральної Управи о. Маґаляса, відбула в днях 12 та 19 липня ц. р. спеціяльні засідання на яких були устійнені напрямні підготовки з'їзду. Були обрані слідуючі підготовчі комісії: програмова, статутова, господарча та скарбова. Далі була обрана спеціяльна координаційна комісія, яка має очолювати діяльність всіх підготовчих комісій. В склад цієї координаційної комісії увійшли: начальник Генеральної Управи СБУВ, хорунжий армії УНР о. Маґаляс — голова, член 5-тої станиці СБУВ, полковник армії УНР О. Кузьмінський — діючий голова та член управи 5-тої станиці СБУВ, хорунжий армії УНР Микола Сокіл — секретарі. Адреса секретаря координаційної комісії: Микола Сокіл, 94 Спадіна Род, Торонто, Онт. Дальші звідомлення та директиви будуть періодично публікуватись в тих українських часописах, які займуть прихильне становище щодо життя та діяльности непартійної, чисто ветеранської організації — Союзу Бувших Українських Вояків в Канаді.

хор. **Микола Сокіл.**

ОЛЕКСАНДЕР КРУК

Одна з перших українських жертв на фронті в Кореї був підстаршина „марінс" Олександер Крук.

В річницю спровадження і похорону тлінних останків Олеся хочу згадати кількома словами про цього юнака.

Уродився він в Дітройті, де закінчив відзначаюче гайскул. По скінченню школи, вступив до війська, що дало йому змогу побачити чужі краї.

В часі своєї служби був він в Англії, Італії і Німеччині, де бачив життя наших скитальців і намагався їм допомагати як лише міг.

З вибухом війни на Кореї, в час, як він очікував паперів звільнення, забрали його на перевишкіл на кілька тижнів і так він опинився на Кореї. Брав участь у висадці на Інчон і по дво-тижневих наступальних боях, будучи висланий на розвідку, гине від ворожої кулі.

Олександер Крук

У ень перед його виїздом з Каліфорнії до Кореї в часі телефонічної розмови з мамою в Дітройті просить її, щоб уважала на молодшого брата Гриця, бо це її одинока підпора.

Одначе Гриць не міг погодитися з думкою про втрату брата і зараз по закінченню гайскул в 1951 році зголосився до війська „марінс" з особливим проханням, щоб втягнули його до цієї самої компанії, де служив його брат Олесь.

Сьогодні він вже вишколений вояк і очікує приказу, який дозволить йому пімстити смерть брата.

Ці два брати виховані в гарнім українськім дусі, члени Народного Союзу, є якби відзеркаленням українських героїв, які боряться на рідних землях.

Один брат неустрашимо іде в бій і гине, — на його місце приходить другий брат і стає в лави боротьби проти комуністичної тиранії. В боротьбі проти неї проливається українська кров на рідних землях, а також в далеких чужих країнах.

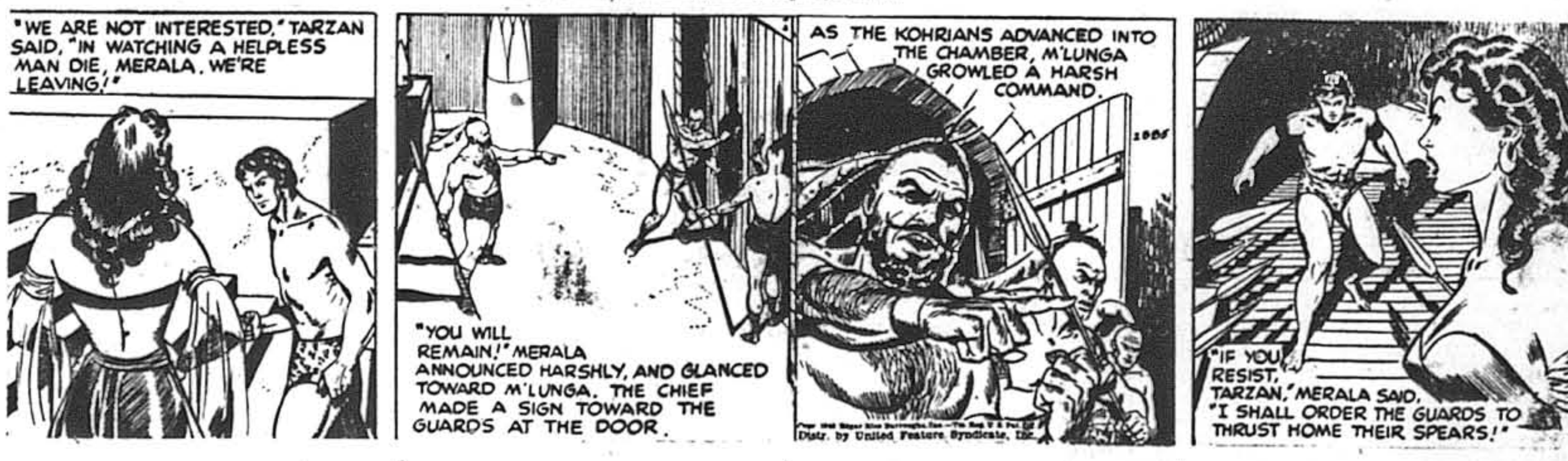
Дай, Боже, щоб з цієї крові відродилася теж і Українська Самостійна Держава.

Знайомий

Негри бойкотують білих людей

Омага, у стейті Небраска.— Група негрів віднеслася до влади по правну допомогу в своєму змаганні недопустити родину білих людей на поселення в їхньому сусідстві. Сімнадцять негрів, що мешкають компактною кількістю коло Омаги, підписали протест, висилаючи його до публічного оборонця Джозефа М. Ловлі, проти допущення на поселення в їхні околиці білих людей. Одна з підписаних негритянок, Луелла Блексон, заявила, що вона не має ніякого закиду проти самої родини білих людей, тільки вона побоюється, що з їхнім приходом почнеться расова боротьба. „Досі все було в нас мирно, а з їх приходом можуть повстати непорозуміння й боротьба. В околиці живе багато дітей і вони можуть почати расову сварку" — остерігає негритянка. Одначе ця сама група негрів з Омага, незадовго після внесення протесту, відкликала свій протест, заявляючи, що перебування серед них білих не внесе непорозуміння.

ТАРЗАН, ч. 2885. Вимушена присутність.

„Ми незацікавлені", сказав Тарзан, „стежити, як безпорадна людина вмирає, Мерале. Ми відходимо!"

„Ви залишетеся!" різко заявила Мераля, і зиркнула в напрямку до М'Люнґи. Ватажок дав знак вартівникам при дверях.

Коли коріяни посунулися вперед до кімнати, М'Люнґа проричав різку команду.

„Якщо ти чинитимеш опір, Тарзане", сказала Мераля, „я накажу вартівникам доцільно вжити їхніх списів!"